

НАЗВА КУРСУ

Основи векторного та тензорного аналізу

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>					
Галузь знань	<i>10 Природничі науки</i>					
Спеціальність	<i>104 Фізика та астрономія</i>					
Освітня програма	<i>Комп'ютерне моделювання фізичних процесів</i>					
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>					
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>					
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>					
Обсяг дисципліни	<i>150/ 5 кредитів</i>					
			Практич. занят. (семінари)	Лабор. заняття (комп'ют. практ.)	Індив. заняття	СРС
	Години	36	36	0	0	
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен	Залік	МКР (вказати кількість)	РГР, РР, ГР (вказати кількість)	ДКР (вказати кількість)	Реферат (вказати кількість)
	+	-	1	0	1	0
Розклад занять	<i>На сайті університету</i>					
Мова викладання	Українська					
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: Швець Олександр Юрійович, професор кафедри математичної фізики та диференціальних рівнянь ФМФ, доктор фіз.-мат. наук aleksandrshvetskpi@gmail.com chaos.kpi.ua Практичні: Швець Олександр Юрійович, професор кафедри математичної фізики та диференціальних рівнянь ФМФ, доктор фіз.-мат. наук aleksandrshvetskpi@gmail.com chaos.kpi.ua					
Розміщення курсу	chaos.kpi.ua, інформаційні ресурси в бібліотеці					

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів інтегральної компетентності — здатності до логічного мислення, формування особистості студентів; розвиток їх інтелекту і здібностей; здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі в галузі фізики та використовувати методи векторного та тензорного аналізу в інженерних розрахунках.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

- З К 1 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- З К 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- З К 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- З К 4 Здатність приймати обгрунтовані рішення.
- З К 5 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- З К 6 Здатність працювати автономно.

Програмні результати навчання

ПР01 Застосовувати диференціальні та інтегральні рівняння для розв'язання складних теоретичних і практичних проблем фізики й природничих наук.

ПР05 Застосовувати ефективні форми професійної та міжособистісної комунікації в колективі для виконання завдань у професійній діяльності.

ПР06 Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовою.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Викладається в другому семестрі на базі деяких розділів лінійної алгебри та повної середньої або середньої професійної освіти

3. Зміст навчальної дисципліни

1. Векторні простори.
  - 1.1. Означення та основні властивості векторних просторів.
  - 1.2. Перетворення базисів та координат векторного простору.
  - 1.3. Підпростори та лінійні оболонки.
2. Евклідові простори.
  - 2.1. Означення та основні властивості дійсного та комплексного евклідового простору.
  - 2.2. Ортонормовані базиси.
  - 2.3. Розклад n -вимірного евклідового простору.
3. Лінійні оператори.
  - 3.1. Поняття та основні властивості лінійного оператора.
  - 3.2. Матричний запис лінійних операторів.
  - 3.3. Самоспряжені, нормальні та унітарні оператори.
4. Білінійні та квадратичні форми.
  - 4.1. Означення та основні властивості.
  - 4.2. Методи зведення квадратичної форми до суми квадратів.
  - 4.3. Класифікація квадратичних форм.
5. Тензори.
  - 5.1. Поняття тензора.
  - 5.2. Основні операції векторної алгебри у тензорних позначеннях.
  - 5.3. Метричний тензор у псевдоевклідовому просторі. Перетворення Лоренца.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література

1. Мусин, Ю. Р. Тензорный анализ. Вводный курс с приложениями к анализу и геометрии — 2-е изд., перераб. и доп., Издательство Юрайт, 2022, 184 с.
2. М. А. Разумова, В. М. Хотяїнцев, Основи векторного і тензорного аналізу: навчальний посібник, К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011, 216 с.
3. С.М. Гребенюк, Ю.М. Стреляєв, М. І. Клименко. Тензорний аналіз., Запоріжжя: ЗНУ, 2015, 90с.

4. P.S. Joag, An Introduction to Vectors, Vector Operators and Vector Analysis, Cambridge University Press, 2016, 521p.
5. П. О. Наказной, Тензорний аналіз. Збірник задач, Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021, 35с.
6. Авдєєва Т.В., Шраменко В.М. Лінійна алгебра. Збірник задач Київ: НТУУ "КПІ 2011, Част. 2, 92 с.

Додаткова література

1. Борисенко А. И., Тарапов И. Е. Векторный анализ и начала тензорного исчисления Х., 1972, 254 с.
2. Булах Е. Г., Шуман В. Н. Основы векторного анализа и теория поля. - К., "Наукова Думка", 1988, 359 с.
3. Сеньків М. Т. Векторний і тензорний аналіз. Львів: вид-во Львів. ун-ту, 1990, 148 с.
4. Ильин В.А., Позняк Э.Г. Линейная алгебра, М:Физматлит, 2005, 296 с..

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекції з навчальної дисципліни та деякі практичні заняття проводяться з використанням сучасних інформаційних технологій та технічних засобів (ноутбук з відповідним пакетом оригінального програмного забезпечення, комп'ютерний проектор, тощо). При проведенні лекційних та практичних занять у очній формі повинен бути забезпечений вільний доступ до мережі Internet. При дистанційній формі навчання використовуються платформи Zoom та Webex.

5.2. Технічне забезпечення: Повинен бути гаджет (ноутбук, планшет, смартфон) у кожного здобувача вищої освіти.

6. Самостійна робота студента

Види самостійної роботи – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до аудиторних занять, розв'язок задач.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Дотримання положень «Кодексу честі КПІ ім. Ігоря Сікорського» (розділи 2 та 3)
Співпраця студентів у розв'язанні проблемних завдань дозволена, але відповіді кожний студент захищає самостійно. Взаємодія студентів під час іспиту категорично забороняється і будь-яка така діяльність буде вважатися порушенням академічної доброчесності згідно принципів університету щодо академічної доброчесності.

6. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: експрес-опитування, опитування за темою заняття, написання МКР.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг не менше 30 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено

професор кафедри математичної фізики та диференціальних рівнянь ФМФ, доктор фіз.-мат. наук
Швець Олександр Юрійович

Ухвалено кафедрою математичної фізики та диференціальних рівнянь ФМФ (протокол №8 від 25.05. 2022р.)

Погоджено Методичною комісією ФМФ (протокол № 8 від 11.07. 2022)